

POZNATKY Z VÝZKUMU STUDENTŮ NA STAVEBNÍ FAKULTĚ ČVUT

Jana Šafránková

Katedra společenských věd, Fakulta stavební ČVUT

Anotace:

Poznatky z výzkumu na Fakultě stavební ČVUT lze rozdělit na dvě oblasti. První se týká motivace ke studiu u studentů, kteří se hlásí na fakultu a potvrzuje relativně vyhraněný zájem o studium určitého oboru a očekávání tvůrčí a zájmové práce a seberealizace. Druhá oblast je zaměřena na názory studentů 4. a 5. ročníků, ve kterých je patrná naopak relativně vysoká kritika, hlavně ve spojení studia s praxí. O roku 1990 dochází u studentů k posunu v názorech na podnikání a seberealizaci v praxi. Tak, jak se stabilizuje naše společnost, stabilizují se i názory studentů.

Summary:

The findings from research implemented at the Faculty of Construction of the Czech Technical University can be divided into two areas. The first one concerns the motivation to study of students who want to study the Faculty and confirms relatively clear interest to study particular disciplines and is characterized by expectation of creative work and realization of own capabilities. The second area is concentrated on the students of 4th and 5th courses. They are characterized by relatively high criticism, especially as for the connection of the study and practice. Since 1990 the shift in opinions concerned the enterprising and realization of own capabilities is recorded. With the stabilization of our society, also the opinions of students become stabilized

Klíčová slova:

Studenti - technici, jejich vysokoškolská příprava, motivace ke studiu, studium a praxe

Key words:

students-technicians, their university education, motivation to study, study and practice

Na Českém vysokém učení technickém se dlouhodobě sleduje vývoj názorů studentů vysokých škol technických na některé klíčové problémy, které mohou ovlivňovat jejich inženýrskou budoucnost. Od roku 1990 bylo na Fakultě stavební uskutečněno několik dílčích sociologických průzkumů studentů (průměrně cca 100-200 respondentů), převážně 4. a 5. ročníků, ve kterých se sledují především otázky spojené s úrovní jejich vysokoškolské přípravy a jejich názory na možnosti uplatnění se v praxi. V současné době se připravuje rozsáhlejší průzkum (cca 500 - 700 respondentů), který bude navazovat na dosavadní zkušenosti.

Cílem statí je informovat o některých poznatcích z výzkumů studentů na Fakultě stavební, které se netýkají pouze naší fakulty, ale lze je využít i pro širší srovnání se studenty jiných vysokých škol.

Letos v červnu (1994) proběhl průzkum motivačních faktorů zájmu o studium mezi studenty - uchazeči, tzn. mezi těmi, kteří přišli k přijímacím zkouškám. Cílem bylo zjistit, proč se studenti hlásí na naši fakultu i to, co studenti od budoucího studia očekávají.

Reprezentativní vzorek tvořilo 173 respondentů, tj. 12% studentů, tzn. těch, kteří se dostavili k přijímacím zkouškám.

Rozhodování studentů, kteří se hlásí na různé typy vysokých škol, tzn. např. na Fakultu stavební ČVUT, je ovlivněno mnoha faktory. Za nejdůležitější lze pokládat zájem o studium zvoleného oboru. Většina uchazečů o studium na Fakultě stavební se nehlásí pouze na typ vysoké školy, ale na konkrétní studijní obor.

Reprezentativní průzkum prokázal relativně vysokou úroveň zájmu, i když třeba počítat s tím, že při dobrovolnosti a anonymitě vyplňování dotazníku odpovídali pravděpodobně více studenti, kteří mají větší zájem o studium na fakultě, než ti, kteří přijímací zkoušky šli pouze "absolvovat".

Většina respondentů se rozhodovala při výběru školy i oboru sama, pouze v necelých 10% ovlivnili jejich rozhodnutí především rodiče.

Přes polovinu respondentů zvolený obor velmi zajímá a plně odpovídá jejich představám (55%) a víc jak čtvrtinu (28%) obor zajímá, ale plně neodpovídá jejich představám.

Zajímavé jsou odpovědi na důvody ke studiu na Fakultě stavební. Skoro 60% respondentů chce studovat se zájmem o tvůrčí a zajímavou práci. Ti mají i větší zájem o zvolený obor, vidí v něm svou seberealizaci a většina z nich chce studovat pouze zvolený obor a nebo podobný směr.

Čtvrtina respondentů, tzn. těch, které obor zajímá ale plně neodpovídá jejich představám, preferuje úspěšné uplatnění v tržní ekonomice, v praxi.

Jen jedna desetina respondentů chce studovat pro společenskou prestiž absolventa VŠ.

Studenti Stavební fakulty se dosti výrazně liší podle jednotlivých oborů studia. Z předcházejících výzkumů vyplývá, že existuje rozdíl v názorech, postojích a přístupech ke studiu i k budoucímu uplatnění. Zajímavé je, že se tento rozdíl prokázal již ve vzorku respondentů, kteří ještě nestudují, ale ke studiu se hlásí.

Co studenti očekávají od studia? Očekávají možnost seberealizace, tvůrčí a zajímavé práce, významné zvýšení odborného vzdělání, aby se mohli dobře uplatnit v praxi.

Trochu jiný pohled na vysokou školu vychází z názoru studentů 4. a 5. ročníku, tzn. těch, kteří studium dokončují. Otázky, které ukazují na problémy, jsou spojené s úrovní jejich vysokoškolské přípravy.

Studenti jsou tradičně velmi kritičtí k úrovni studia, kterou jim vysoká škola poskytuje. Bylo tomu tak v 70. i 80. letech a s příchodem nových společenských a ekonomických podmínek tato kritičnost ještě vzrostla. Teprve letošní rok (1994) signalizuje určité zmírnění kritických stanovisek. S tím, že vysoká škola technická studenty dostatečně

připravuje k úspěšnému výkonu jejich povolání, souhlasí v současné době zhruba jedna pětina, což je nepatrně více než v roce 1987, ale téměř dvojnásobek v porovnání s lety 1990 - 1992.

Ještě kritičtější postoje zaujímají studenti ke spojení jejich studia s praxí. Téměř tři čtvrtiny je považují za nedostatečné a jen ojediněle je hodnotí pozitivně. Oproti roku 1987 došlo dokonce v letech 1990 až 1993 k posílení kritických stanovisek (z 52% na 70% až 80%).

Dále se sleduje vývoj vztahu studentů k práci v oboru spojené s řízením lidí. Pro období před rokem 1989 byla charakteristická určitá nechuť k takové práci - většina ji vykonávat nechtěla. Nové ekonomické a společenské podmínky vedou studenty k lepšímu vztahu k práci spojené s řízením lidí. V současné době má o ni zájem téměř polovina dotázaných a vyloženě nechce ji vykonávat jen pětina.

Od roku 1990 se sleduje rovněž vztah studentů k podnikání. Překvapuje poměrně vysoký zájem stát se soukromým podnikatelem, založit menší či větší podnik, i to, že stále narůstá. Uvážíme-li, že světové statistiky uvádějí 4% lidí, kteří chtějí podnikat, je jistě 30% v roce 1990 a téměř 40% v roce 1993 hodně. V postoji studentů k soukromému podnikání se patrně odráží určitá nezkušenost a někdy i naivní představa o tomto druhu činnosti. Za pozornost stojí i to, že podstatně přibylo těch, kdo výslovně podnikat nechtějí a to na úkor nerozhodných: v roce 1992 nechtělo podnikat jen 12%, v roce 1993 34%. Pro mnohé je to patrně návrat k realitě - asi pochopili, že podnikat není jednoduché.

Pokud jde o reakci na ekonomické přeměny probíhající od roku 1991, zejména na to, zda dosavadní ekonomický vývoj přináší studentům, resp. jejich rodinám zlepšení jejich ekonomické situace, pak rok 1993 přináší určitý pozitivní zlom. Zatímco v roce 1991 uváděla zlepšování své ekonomické situace jen 4%, v roce 1992 18%, v roce 1993 je to již 36%.

Studenti očekávají od nových ekonomických a společenských poměrů i zvýšení šancí pro schopné pracovníky. Bezprostředně po roce 1989 euforisticky v 92% případů, v roce 1991 stále ještě v 56% a 1993 v 77%.

Někteří ale lepším možností uplatnění patrně plně nedůvěřují, zatímco v roce 1990 jen jedna pětina dávala přednost jistému, i když ne příliš vysokému výdělku, v roce 1993 ho preferuje téměř dvojnásobek. Zůstává pozitivním jevem, že tři pětiny studentů dávají v současnosti přednost možnosti dosáhnout vyššího či vysokého výdělku, přičemž může být spojen s dočasností zaměstnání, změnou zaměstnavatele, ev. krátkodobou nezaměstnaností při hledání nového zaměstnání.

Názory studentů odrážejí některé problémy, které má vysoké školství, převážně v oblasti spojení s praxí. I když lze položit otázku, do jaké míry může vysoká škola zajišťovat teoretickou a odbornou výuku na vysoké úrovni tak, jak ji očekávají studenti, spojenou s tvůrčí prací, a do jaké míry může připravovat studenty prakticky.